

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stop. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2. D. večji oglasni
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrednosti po 10 Din
a. Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nebrankirano
pismo se ne sprejema. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Lekosni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.347
za inšerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Konkordat

Konkordat med Italijo in Sv. Stolico je mnogih stališč važen in zanimiv.

Največjega pomena je pač dejstvo, da je Italija, ki je več kot pol stoletja plavala v vodah plitvega in brezplodnega pa skrajno zagrizenega svobodomiselnosti ter prizadela katoliški cerkvi v njenem poglavarju najhujšo žalitev, sklenila zdaj s papežem sporazum, ki ne vpoštevata samo vekovitega duhovnega pomena cerkve kot učiteljice ne samo Italije nego i celega katoliškega sveta, marveč to dejstvo podčrtava tudi v tonu, iz katerega se jasno in namerno bere in čuti priznanje njene vzvišenosti nad vsemi svetnimi zadevami in dogodki na tej zemlji. V tem oziru pomeni konkordat od 11. februarja enega največjih in najsposobljivejših poklonov, kar jih je kdaj v zgodovini zapada naredil kak posvetni glavar pred naslednikom apostola Petra v onem Rimu, ki ga je italijanska vlada slovesno obljubila obvarovati pred vsakim oskrnjenjem »njegovega svetega značaja kot Večno Mesto, škofovski sedež Najvišjega Duhovna in središče katoliškega sveta«. Konkordat med Italijo in Sveto Stolico je tudi prva meddržavna pogodba moderne Evrope, ki se začneva v imenu Presvete Trojice. Pakt ne priznava in jamči tedaj cerkvi samo njene popolne neodvisnosti od države v vseh duhovnih zadevah, nego to i utemeljuje in podčrtava v sublimnosti njenega poslanstva; in slovesno potrjuje, že l. 1848 v statutu sardinskega kraljestva proglašeno načelo, da je katoliška apostolska rimska vera edina vera države, krepko ugotavlja intimno zvezanost religije tudi z javnim življenjem državljanov in države.

Tako je v tem konkordatu, kakor sicer tudi v vseh sodobnih konkordatih, na naravnost idealen način varovano načelo popolne, neomejene in brezpogojne neodvisnosti cerkve v izvrševanju njenega zvanja; se ji vrh tega daje na prav poseben način tista prednost, spoštovanje in potrebna pomoč, ki ji gre kot prvi duhovni in moralni sili sveta, se pred vsem svetom pokaže, da današnja Italija v polnem obsegu in pomenu ve ceniti edinstveni in neprimerljivi položaj katoliške cerkve. Priznavanje cerkvenih praznikov kot državnih, potrditve privilegija klerikov, da po svojem mirnovnem poslanstvu ne služijo v vojski, socialno neugodne posledice, ki zadenejo odpadnike in cerkveno kaznovane klerike tudi v civilnem življenju, izločitev cerkva iz rekvizijskih in okupacijskih pravic države in vse ostalo, kar povzdičuje socialno stališče in dostojanstvo cerkvenih služabnikov ter ustanov, je temu dokaz bolj z zunanje strani, dočim mesto, ki se odslej priznava verouku kot »temelju in vencu (fondamento e coronamento) javnega poduka in vzgoje v Italiji«, pomeni najradikalnejši notranji duševni prelom z liberalno dogmo o »laizaciji vsega poduka«, o »laiki moralni brez vere« in podobnimi frazami, ki so držale in še držijo v suženjskih verigah umove in srca tolikih politikov Evrope, ki nimajo poguma obračunati s plitvostjo in socialno škodljivostjo meščanskega ateizma 18. in 19. stoletja.

Isti pa, ki so hoteli lateranske pogodbe svetu predstaviti kot »kapitulacijo rimske cerkve pred fašizmom«, kot nekako »kupčijo« med papežem in vladajočo stranko, so pobiti z lapidarnimi besedami vsakega člana konkordata. Nobenih koncesij razun tih, ki jih cerkev priznava kateremukoli režimu, ki v imenu države hoče z njo pošteno in brez kršitve cerkvenih kononov pošteno in odkrito živeti skupaj in v obči blagor sodelovati, naj bo ta režim črn bel ali rdeč. Škof priseže kralju in »vladi, obstoječi po ustavnih postavah države«, vse cerkvene osebe imenjuje škof, oziroma papež, sporoči pa preje ime kandidata zaupno vladi, če bi bili zoper njega kakšni pomisleki političnega značaja, kar velja tudi za že vstoličene župnike. Da ti razlogi ne bi bili privlačeni na »aseh, da morajo res biti tehtni in iz stališča splošnega blaga uvaževanja vredni ter da bi svetna oblast ne mogla tega izrabljati, je določeno čisto paritetno razsodišče, pač izredno modra in če se ne motimo, prva rešitev te vrste v pogodbah med cerkvijo in državo.

Ta slednja določba je važna tudi za narodne manjšine v Italiji, za kojih varstvo je v dušobrižniškem pogledu v konkordatu na naravnost idealen način poskrbljeno. Po principu, ki ga je Sveta Stolica že enkrat v našem času v podobni pogodbi s tujo večnarodno državo izvedla, se tam, kjer se ta potreba pokaže, morajo (ne: morejo) postaviti škofom, oziroma župnikom koadjutorji, ki bodo po določilih in normah ter običajih cerkvenih ka-

Finančni zakon prvič pravilen

Temeljita reforma finančnega zakona, ki je namenjen le izvedbi proračuna
Konec politike z amandmani

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) V bivši narodni skupščini so se mnogokrat v finančne zakone urinile uredbe in zakonske določbe, ki prav za prav niso imele ničesar opraviti s finančnim zakonom. Vzrok, da so take uredbe prišle v finančni zakon, je iskati v tem, ker zakonodajni aparat v bivši skupščini ni pravilno in točno posloval. Ker politične stranke niso mogle spraviti posameznih zakonskih določil skozi parlament, so ga obšle in se poslužile finančnega zakona. Zato je prišlo v finančni zakon polno stvari, ki niso spadale vanj in ki so bile vrhu tega tako pomanjkljivo sestavljene, da jih je bilo treba vsako leto popravljati.

Sedanji finančni minister je takoj po pre-

vzemu svojega resora nastopil proti tej praksi. Ko se je sedanji finančni zakon sestavljal, je finančno ministristvo poslalo vsem ministristvom okrožnico, v kateri je opozorilo ministristre, da naj dajo v finančni zakon le tiste uredbe, ki služijo izvršitvi proračuna. S posebno klavzulo bo razveljavil vse predpise finančnega zakona, ki so drugačnega značaja in ki nimajo namena, zasledovati izvršitev proračuna. Finančno ministristvo je opozorilo druga ministristva, da naj za take odredbe priglasi nove zakonske predloge in se bo zenje izdal poseben zakon. Kakor smo zvedeli, je finančni zakon končan in v njem so v resnici le odredbe, ki so v zvezi z izvršitvijo proračuna.

Uspešno delo zakonodajnega sveta

Odvetniški zakon sprejet - Razprava o zakonu o drž. pravdnikih in šerijatskih sodiščih

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Vrhovni zakonodajni svet je imel popoldne sejo od pol 4 do 6. Prečital in sprejel se je zapisnik zadnje seje. Nato se je obravnaval odvetniški zakon.

Nato se je prešlo na zakonski načrt o državnih pravdnikih in šerijatskih sodiščih. Razprava o zakonu o državnih pravdnikih se je na današnji seji končala. Kot zastopnika pravosodnega ministra sta bila na seji dr. Kugler in dr. Ajzner. Prihodnja seja bo v ponedeljek ob pol 4. Na dnevnem redu bo načrt o šerijat-

skih sodiščih, načrt o neposrednih davkih, načrt o plačevanju pristojbin (taks) in predlog o pristojbinah za pregled parnih kotlov, zakonski načrt o praznikih. K načrtu o državnih pravdnikih je poročal vseučiliški profesor dr. Živanović. K predlogu o šerijatskih sodiščih pa vpokojeni profesor dr. Šilović. K odvetniškemu zakonu so se sprejele razne določbe glede pokojninskega zavarovanja. Ta zakon je sprejet v celoti. Nekateri paragrafi so bili v besedilu spremenjeni.

Obalni promet v domačih rokah

Pogodba z domačim paroplovnim društvom

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Prometno ministristvo je podpisalo odlok, s katerim se z domačim paroplovnim društvom za obalni promet sklene desetletna pogodba o organizaciji rednega prometa in pošte po morju. Posamezne dalmatinske družbe prevzamejo ves promet ob obali in otokih. Skupno bodo vzdrževale 68 linij. Letno bodo prevozile 1.278.973 milj, ki se pa lahko zvišajo za 65.811 milj. To službo bo vršilo 65 ladij s 20.773 tonami.

Pogodba obsega splošne in posebne določbe obojestranskega razmerja, dolžnosti in pravic. Za časa trajanja pogodbe so družbe zavezane, zgraditi 24 novih parnikov z 8500 tonami. Za nje so določeni tip, konstrukcija itd. Družbe dobe od države 49.500.000 Din, kar odgovarja 37.75 Din za prevoženo miljo. S to pogodbo je zadoščeno potrebam. Ob naši obali je zagotovljen promet ter se bodo zamenjevali stari parniki.

Vprašanje redukcij ministrstev

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Iz avtentičnega vira smo zvedeli, da se s 1. aprilom ne računa s spremenitvijo oziroma ukinitvijo posameznih ministrstev. S 1. aprilom stopi v veljavo novi proračun, ki je razdeljen po obstoječih ministristvih. Vlada bi se šele potem pričela pečati s tem vprašanjem in bi se na podlagi vsestranskega proučevanja odločila, katera ministristva naj se ukinejo oziroma združijo.

Led odnesel več vlačilcev

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) V Belgradu se je danes nenadoma pričel premikati led. Valovi so odnesli več vlačilcev, ki so po večini last madjarske paroplovne družbe, oziroma bavarskega Lloyda. Ladjica, ki je oskrbovala promet Belgrad-Zemun, se je potopila. Več vlačilcev se je posrečilo rešiti. Druge pa so valovi odnesli mimo Pančeva po Donavi. Most, ki se gradi med Pančevim in Belgradom, ogrožajo ledene plošče. Vojaštvo je vse popoldne razstreljevalo z minami led. Oblasti so ukrenile vse potrebno, da se naprave obvarujejo, da jih ne bi led porušil.

nonov skrbili za dušno pastirstvo v jeziku narodne manjšine. Tudi ni določeno, da bi škofje in župniki morali biti Italijani po plemenski pripadnosti, nego morajo samo umeti italijanski jezik in biti državljani Italije, kar se sicer samo po sebi razume.

Določbe glede neodvisne uprave premoženja cerkve ter juridične osebnosti vseh njenih posameznih verskih udruženj odgovarjajo besedilu in duhu cerkvenega prava in spričo ostalih v konkordatu vtelesenih primerov seveda ne presenečajo. Nekaj posebnega pa je izrecna prepoved italijanski duhovščini vpisati se in delovati v katerikoli politični stranki, kar je razumljivo iz ozira, ki ga mora Sveta

Proti zlorabam pri drž. dobavah

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Trgovinsko ministristvo je izdalo naredbo o izdajanju potrdil o ponudniški sposobnosti pri državnih licitacijah. Dosedaj so se namreč dogajale zlorabe. Nekateri oferanti so navajali napačne podatke o svojih tvrdkah. Razen tega so se zlonamerno tolmačile zakonske določbe. Sedaj je ministristvo natančno odredilo, kako morajo odgovarjati formularji, ki jih je ministristvo predpisal v sporazumu z vojnim ministristrom. Odslej se smejo le ti uporabljati.

Formularji obsegajo potrdilo, da je dotična firma sodno protokolarana. Če pa ni, pa potrdilo, da te potrebe firma nima. Dalje se mora potrditi, da je firma vredna zaupanja, da je korektna, da dejansko obstoja, da dela vztrajno v vsakem poslu, katerega se poprime, dalje da je kvalitativno in materialno sposobna za izvršitev ponujenih poslov. V formularju se bo označil posel, ki je predmet licitaciji. Formularji veljajo tri mesece.

Grški metropolit Hrizan je bil danes pri Nj. V. kralju v avdienci.

Stolica naravno imeti s posebnim stanjem in razmerami v Italiji, je pa obenem tudi popolnoma v duhu in intencijah Svete Stolice, ki želi, da bi se klerus vsega katoliškega sveta čimbolj odtegnil vrvežu aktivnega političnega strankarskega udejstvovanja in se osredotočil okoli dušebrižništva v prvotnem in pravem pomenu besede ter okoli nepolitične Katoliške akcije, koje svoboda je tudi po konkordatu zasigurana.

Iz vsega tega je razvidno, da je konkordat med Sveto Stolico in Italijo prav tako velikega in epohalnega pomena kakor so vse ostale pogodbe, ki jih je ob tej priliki in zvezi sklenil Vatikan z italijansko vlado.

Možnost trgov. pogajanj z Bolgarsko

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) V zunanjem ministristvu se je danes vršila konferenca, ki so se je udeležili ministra Mažuranić, Šverljuga in ravnatelj Narodne banke dr. Novaković. Obravnavali so vprašanje pogajanj z Romunijo. Nato sta imela dolg razgovor ministra Mažuranić in bolgarski poslanik Vakarovski. Na tej konferenci sta oba diplomata razpravljala o možnosti pričetka trgovinskih pogajanj, ker je pirotska konferenca pokazala uspehe.

Drž. sodišče za zaščito države

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Vrhovno državno sodišče za zaščito države je že pričelo s svojim delom, čeprav se še ni uradno otvorilo. Pred seboj ima silno veliko materijala. Razumljivo je, da je vrnilo rednim sodiščem večino prijav, ker smatra, da spadajo v njihovo pristojnost.

Promet na liški progi

Zagreb, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Čiščenje liške proge je napredovalo v toliko, da je upati, da bo mogoče otvoriti reden promet med Zagrebom in Splitom začetkom prihodnjega tedna.

Dinićeva afera

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) V Novi Sad je prispel glavni preiskovalni sodnik bankega stola v Zagrebu dr. Mirko Košćev. V odilo je preiskavo v aferi novosadskega trgovca Dragotina Dinića, ki je obtožen vohunstva proti naši državi in goljufije pri dobavi vojnega materijala. Košćev bo zaslišal okrog 50 prič v Novem Sadu.

Imenovanja velikih županov

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Za velikega župana v Kruševcu je imenovan dose-danji veliki župan bihaški dr. Dušan Petrović. Za velikega župana podonavske oblasti je imenovan vpokojeni brigadni general Dragomir Andulir. Za bihaškega velikega župana dosedanji podpolkovnik v ostavki Branimir Sekulić.

Zahvala frančiškanov kralju

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Nj. V. kralj je sprejel v avdienco fra Kreso Belamarića, svetnika nadškofije v Belgradu. Nj. V. kralju je izročil izraze zahvale frančiškanske province v Dalmaciji za visoko odlikovanje, ki ga je prejela tamošnja frančiškanska provinca. Nj. V. kralj se je zelo zanimal za kulturno udejstvovanje frančiškanov, zlasti za njihovo gimnazijo v Senju, ki je prva hrvatska gimnazija.

Carinski dohodki

Belgrad, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Glavno carinsko ravnateljstvo je izdalo izkaz carinskih dohodkov za prvo tretjino marca 1929. Zagreb 12.080.495 Din, Belgrad 8.559.329 Din, Novi Sad 6.264.863 Din, Ljubljana 3.052.121 D, Dubrovnik 3.328.890 Din, Skopje 1.560.768 D, Split 1.561.133 Din. Od 1. aprila 1928 do 10. marca 1929 so znašali carinski dohodki 1.475.371.283 Din. V proračunu je bilo določeno 1.562.961.106 Din. Torej 87,5 milijonov manj.

Belgrajske vesti

Belgrad, 16. marca.

Nj. V. kralj je odlikoval Zigo Sturma z redom sv. Save III. razreda in Fritfelda z redom sv. Save IV. razreda.

Sabor starokatoliške cerkve tistega dela hrvatske starokatoliške narodne cerkve, ki se ne strinja s škofom Kalodjerno se bo vršil 21. marca.

Novi jugoslovanski poslanik dr. Grga Angelinović je došel v Prago. Pozdravili so ga zastopniki češkoslovaškega zunanjega ministristva, jugoslovanskega poslanstva in jugoslovanske kolonije.

Novosadska vremenska napoved. Vedro. Severen in severovzhoden veter.

Dunajska vremenska napoved. Jasno. temperatura blizu ničle.

Za zaščito vinskega konsumenta in vinogradarja

Nova afera z dalmatinskim vinom in ljubljansko vodo nudi povod, da se o vinski trgovini in o nevarnosti postopanja, kakršno nam odkriva ta afera, spregovori resneje. Do sedaj se žal ne samo ni pisalo, temveč se sploh nihče ni zanimal za tako važno stvar.

Gotovo je, da nova afera ni osamljen slučaj, ampak, da obstaja posebna vrsta vinske trgovine, katere poglaviti zaslužek je ponarejanje.

Ta slučaj razkriva predvsem velike možnosti »zaslužka« za one, ki riskirajo. Riskirati je v trgovini treba vedno. Zakaj ne bi riskirali na ta način? Odkriva pa tudi, da je kljub veljavemu vinskemu zakonu za zaščito konsumenta slabo preskrbljeno in da so kljub dobri organizaciji dohodarstvenega urada občinske, oblastne in državne davščine na vino slabo zavarovane.

Konsumenti danes sploh niso zaščiteni pred raznimi »pančarji«, ki lahko vršijo svoj posel, če so le dovolj previdni napram organom dohodarstvenega urada. Imamo vinski zakon, ki ima razne določbe za zaščito konsumenta, toda ni organov, ki bi mogli vršiti redno in zadostno kontrolo nad vsemi kletmi in gostilnami. Treba bi bilo več zanesljivih, agilnih in odločnih vinarov nadzornikov. Tako pa pregreškov proti vinskemu zakonu več ni, ker ni organov, ki bi jih odkrivali in ugotavljali. Mislimo, da bi se vsaj v Ljubljani na ta odnošaj moralo nekaj ukreniti v zaščito konsumentov. Naj bi vsaj v Ljubljani redno nadzorstvo nad kletmi in gostilnami prevzela mestna občina kot tržna in zdravstvena oblast. Saj se ji bo ta zaščita konsumenta na povečanem dohodku iz vinske davščine bogato izplačala. Njen interes je z ozirom na obč. doklado 2.50 Din na liter gotovo največji.

Vinski zakon bi moral ščititi tudi vinogradnika-producenta naravnih vin. Položaj, kot smo ga gori omenili, je v veliko škodo našemu vinogradništvu. Lansko leto je bila obilna letina; vinogradniki pa tožijo, da imajo še večji del vina neprodanega. Ali ne bi bila napravljena velika usluga našim vinogradnikom, če bi se s sistematično in dosledno kontrolo onemogočilo »pančanje« in razne manipulacije.

Pa ne, da bi kdo mislil, da smo proti uvozu dalmatinskih vin sploh, ne, ravno v interesu domačih in naravnih dalmatinskih vin bi bila redna in zanesljiva kontrola vinske trgovine. Danes se je že zelo razširilo mnenje, da »po dalmatincu glava boli«. Naravno dalmatinsko vino in dalmatinski vinogradnik sta prav interesirana na tem, da se stopi na prste čistim »Dalmatincem«, ki izpodkopava jo z brezvestnimi manipulacijami sloves dobrega dalmatinskega vina.

Pa tudi poštena trgovina danes zelo trpi vsled velikih možnosti nesolidne, nepoštena trgovine, kateri so roke popolnoma proste in smatra, da je sedaj vse dovoljeno. Saj se je neka trdka celo prizadevala, da se ji dovoli izdelovanje industrijskih vin. Zato je razumljiva želja vseh poštenih vinskih trgovcev in gostilničarjev, da se s strogim nadzorstvom po določbah vinskega zakona poštena obrt in naravno vino zaščiti.

Oblastem, državnim, oblastnim in občinskim bi se pa vsak korak in vsak izdelek v svrhu onemogočenja ponarejanja bogato izplačal. Če pomislimo, da se za vsak v Ljubljani konsumiran liter vina plača 0.35 Din drž. trošarine, 0.65 Din oblastne in 2.50 Din občinske doklade, skupaj 3.50 Din na liter, si lahko izračunamo, koliko bi občina, oblast in država profitirale s strogim nadzorstvom kleti in gostilen, ki bi onemogočilo ali vsaj reduciralo na najmanjšo mero razne manipulacije za ponarejanje vina.

Če konsumenti v visokih cenah vin moramo vse te davščine plačevati, naj vsaj te ne pridejo v žep prevečanih »pančarjev«, ki varajo konsumente pri blagu na eni strani, državo, oblast in občino pa pri davščini na drugi strani. To so gotovo najnevarnejši goljufi, ki se skrivajo pod firmo trgovca, pa ogromno škodujejo oblastem, konsumentu, poštnemu trgovcu in ugledu vinskega izdelka.

Izplačilo švedskega posojila monopolni upravi

V petek popoldne so se vršile v Narodni banki zadnje priprave za izplačilo ostanka prve tranše iz posojila švedske skupine STAB upravi državnih monopolov. Izplačilo posojila se izvrši pri Narodni banki. Uprava državnih monopolov dobi dva milijona dolarjev, kolikor znaša ostanek prve tranše. Denar bo izplačan dne 23. t. m.

LJUDSKI ODER V LJUBLJANI

V nedelje, dne 17. t. m. ob 3. uri popoldne

„Ben Hur“

Zgodovinska igra v 9. slikah.

Dijaški nemiri v Španiji

Izjava Primo de Rivero - Stroge kazni za dijahe in profesorje

Madrid, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Po končani seji ministrskega sveta je Primo de Rivera sporočil časnikarjem, da bo izdal radi študentskih nemirov, ki trajajo že več kakor teden dni, kazenski dekret, in sicer bo kaznoval dijahe z zapornimi in disciplinarnimi kaznimi, obenem pa tudi profesorje in ravnatelje, ki niso znali držati discipline. Dijaki pod 16 leti ne bodo kaznovani, pač pa bodo njihovi stariši kaznovani z denarnimi globami. Dijaki, ki v Madridu nimajo bivališča, morajo mesto zapustiti in se odpeljati domov. Vseučilišče v Madridu ostane vsekakor dalj časa zaprto. V petek zvečer prvič po dolgem času ni prišlo do spopadov med policijo in manifestanti, ker se je razširila vest, da imajo stražniki povelje, rabiti strelna orožja.

Barcelona, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Včeraj zvečer so študenti povzročili težke izgrede. Po glavnih cestah je manifestiralo 600 do 800 študentov, ki so kričali in delali nemir, tako posebno pred jezuitskim samostanom, kjer so pobili vsa okna. Nato so šli pred poslopje, v katerem se nahaja »Unione patriótica«, kjer so ravno tako razbili okna. Policija je bila brez moči. Šele, ko je bilo alarmirano orožništvo, so študente razkropili. Tudi drugod po deželi vre med študenti. V Madridu je prišlo v društvu za zrakoplovstvo, v katerem so povečini častniki, pred kratkim do manifestacij proti diktaturi. Vlada je pozvala predsedstvo društva, da izključi nemirne elemente, kar pa odklonili. Vlada je zato odredila, da se društvo s silo razpusti.

Krušne karte v Rusiji

Moskva, 16. marca. (Tel. »Slov.«) V Moskvi se z jutrišnjim dnem uvede tako zvana organizirana oddaja kruha, to je rženi in črni kruh se bo prodajal samo proti krušnim kartam. Na uradnih mestih smatrajo, da je prodaja kruha zagotovljena kljub slabim uspehom državne revizije žita in kljub nekoliko slabši žetvi, ker se bo navedeni sistem oddaje kruha uvedel v vseh krajih in se bo s tem preprečila poraba kruha kot krma za živino. Oblasti z vso odločnostjo zahtevajo, da se na kmetih zaseže še nadaljnje žito, posebno ker so bili februarski uspehi zopet zelo nezadovoljivi. Pri

tem pa se strogo ogibajo vseh nasilnih sredstev nasproti kmetom, ker se je lansko leto s tem stvar le poslabšala radi silnega ogorčenja kmetov. Krajevne oblasti po deželi so zelo grešile proti odredbam centralnih oblasti, tako da so se neprestano pritoževali kmetje radi nedopustnega postopanja krajevnih faktorjev. Krajevni faktorji so dražili kmete s tem, da so zapirali cerkve in sličnimi šikanami. Sovjetski uradniki so organizirali tolpe, ki so s silo ropale kmetom žito, ga oddajale uradom, kupnino pa zapili ali zaigrali.

Meščanska vojna v Mehiki

New York, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Callesove čete so zavzele Durango in prodirajo dalje proti Torreónu, odkoder so oddaljene samo še 30 milj. Pri tem je bilo v spopadih z vstasi ubitih 20 vstajev, 7 pa ujetih, katere je dala vlada takoj ustreliti po prekem sodu. Na progi Monterey-Laredo so vstaji po hu-

dem boju dosegli precejšen uspeh. Zajeli so vlak z materialom in razdrli tir ter tako prekinili železniško zvezo z Zedinjenimi državami. Na ekspresni vlak, ki vozi iz Mexico City v smeri proti Združenim državam, so na postaji Guanajuato izvršili dinamični napad. Potniki pri tem niso bili ranjeni.

Velike poplave

Velika škoda v Bolgariji - Številne človeške žrtve v Ameriki

New York, 16. marca. (Tel. »Slov.«) V poplavljeni pokrajini v Alabami se je posrečilo, da je 12 težkih motornih čolnov rešilo iz Albe 500 žensk in otrok. Ostali morajo čakati na rešitev v mrazu in mokroti. Utonilo je na stotine glav živine. Polja so daleč naokoli popolnoma opustošena. Stvarna škoda znaša več milijonov dolarjev. Narasli so tudi pritoki Mississippija, tako da se je bati ponovne katastrofe.

Razen mesta Albe je poplavljenih še 20 drugih mest ter je več kot 20.000 ljudi popolnoma odrezanih od sveta. 10.000 ljudi prebiva na strehah in drevesih. V Albi se je podrl velik hotel, v katerem je bivalo 300 ljudi. Od teh jih je utonilo 150. Deroča voda je odnesla mnogo lahko zgrajenih hiš. Letalci letajo nad poplavljeno pokrajino, da razvidijo položaj in poročajo o potrebni pomoči. Vlada bo posku-

šala rešiti poplavlence s pomočjo težkih ladij. Položaj v Alabami se je ponoči bistveno zboljšal. Vodno stanje polagoma upada, tako da se more nesrečnikom nuditi pomoč. Zjutraj so iz Albe rešili nadaljnjih 400 oseb, vendar pa jih je še več kot polovica ostala na strehah. Ždi se, da ni resnična vest, da bi bilo več sto ljudi utonilo.

POPLAVE V BOLGARIJI

Sofija, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Ker je nenadoma nastopilo zelo toplo vreme, grozi nevarnost poplav. V Plovdivu je pritok reke Marice Potok poplavljal nižje ležeče dele mesta, kateri so že lansko leto trpeli radi potresa. Tam se je podrla 5 hiš. Poplavljen je tudi cesta Plovdiv-Pavlovo, kjer je središče rožnih polj. Na pomoč je bilo poslano vojaštvo. V Vidinu je Donava narasla na silno višino.

Angleške volitve

London, 16. marca. (Tel. »Slov.«) Po zadnjih vesteh bo angleški parlament razpuščen 10. maja. Vse kandidatske liste bodo razglašene do 20. maja, dne 30. maja pa bodo volitve.

Občinska odbornika gg. Turk in dr. Rožič obsojena na smrt

(Posvečeno gospodu anonimnemu »občinskemu« pisatelju. Obenem odgovor na posvečeno v »Slov. Narod« 16. t. m.)

Občinski odbornik Josip Turk je prejel po pošti od nekega »anonimnega« nad 70 let starega »občinskega« (rekte državnega) upokojenca ljubljanskega grozilno pismo, v katerem ga »siromake« z dvojno plačo žuga z napetim revolverjem dobesedno takole: »Vedila, da tudi nihče od Vaju ne bo dolgo gospodaril na Rotovžu. Prišlo bo mačeevanje in plačila bodele to Vajno početje prav kmalu s svojo krvjo in življenjem, — če tudi v sredini mesta!« — (Citirano dobesedno po originalu, ki ga hrani g. svet. Turk.)

Torej z ročno slopatico (dlanjo) in revolversko cevjo grozi »siromake« brez potrebe dvema živima žrtvama mestnega magistrata, ker oba imenovana občinska odbornika doslej še z besedico nista igrala nobene glavne vloge proti upokojencem in omoženim ženskam-uradnicam.

Naj anonimni »pisatelj« ve, da je v Ljubljani na stotine mladih brezposelnih ljudi s srednješolsko izobrazbo obojega spola, ki nimajo nobene eksistence in torej nobene »spokojnine!« Dan na dan trkajo na naša vrata absolventi trgovskih in strokovnih šol, absolventi gimnazije in realke ter celo diplomirani pravniki, ki nimajo službe. Pa ne gre za to, da se na magistratu napravi red in varnost ter uvede hitro delo, kajti upokojenci s 70 leti gotovo niso tako ekspeditivni kot aktivni mestni uslužbenec.

Zato pa, ker je ravno premalo mladih sif na magistratu, trpi tudi vsa mestna uprava, prožnost in ekspeditivnost v poslovanju in uradovanju. Treba bo torej dobre, ostre metle hitro naročiti in »počeno« dobro zalobiti. — Občina ljubljanska ni za eksploatacijo posameznikov — temveč je matrica vseh ljubljancev.

Oba na smrt obsojena odbornika pa se vesele na slavnostni »pogin«, ker sta prepričana, da jima bo slavno mesto »Bela Ljubljana« postavilo krasno spomenika na obeh straneh rotovža. Dr. Rožič bo imel kot profesor v rokah simbolično metlo, g. Jos. Turk kot prestolovni gasilec pa vodovodno cev!

Dr. Val. Rožič.

Vekoslav Bučar:

Narodne manjšine v Nemčiji

Ko so se po svetovni vojni stresli carski prestoli in so bile stvorjene nove državne formacije, je Nemčija izgubila svojo vlogo »gospodovalnega naroda«. Do konca svetovne vojne se noben večji del nemškega naroda ni nahajal v nemški državi v takem položaju, da bi se moglo govoriti o nemških manjšinah. Poleg »Grenzdeutschtum« (avstrijski in švicarski Nemci) so poznali samo še svoj »Auslandsdeutschtum« — nemške naseljence v svojih afriških kolonijah.

S koncem svetovne vojne pa se je to stanje popolnoma izpremenilo. Nemčija je bila permagana in od nje zatirani slovanski narodi so se osvobodili in ustanovili svoje narodne države. Cele pokrajine predvojne Nemčije so izpadle iz okvira nekdanjih nemških državnih meja in z njimi je prišlo tudi mnogo Nemcev pod gospodstvo poprej od Nemcev zatiranih narodov. V tem novem položaju pa se Nemci nikakor niso čutili zadovoljne in zato so postavili pred mednarodni forum nov problem — manjšinsko vprašanje. Njihov »Auslandsdeutschtum« se je podesetoril in zanj so šli v boj z neverjetno požrtovalnostjo. Ustanovili so poleg že prej obstoječega manjšinskega instituta v Stuttgartu, še celo vrsto drugih, izdajati so začeli razne manjšinske revije in dali so iniciativo za mednarodne manjšinske kongrese.

Kdor ne pozna Nemcev, bi mislil, da je iz nemškega Savla postal Pavel, zaščitnik zatiranih in tlačanih narodov ter prvobornik za pravice narodnih manjšin. Ali, temu ni takol! Manjšinsko vprašanje je Nemcem le orožje, s katerim skušajo doseči to, kar niso mogli doseči s svetovno vojno. Germanski most do Adrije, ki so ga gradili preko naših hrbov je res enkrat za vselej zrušen, ali manjšinsko vprašanje je Nemcem dilema, s katerim dolbejo »okno do Adrije«, kar nam jasno dokazuje brošura »Das Fenster zur Adriatic«, ki je pred kratkim izšla v Berlinu. Zato pa je tudi taktika onih naših manjšinskih politikov, ki mislijo, da bodo naš krvaveči narod v fašistični Italiji rešili v nemški družbi ali pa celo z nemško pomočjo, popolnoma zgrešena in našemu narodu naravnost škodljiva.

Dejstvo, da Nemci pri reševanju manjšinskega vprašanja ne igrajo ravno z odprtimi kartami, potrjuje tudi postopanje Nemcev s svojimi narodnimi manjšinami. Nemci ne samo, da niso držali svoje svačane obljube, dane na mirovni konferenci, da bodo dali svojim manjšinam vse tiste pravice, ki jih uživajo oni sami, so pogazili tudi svojo lastno ustavo. To nam jasno dokazuje slučaj lužičke srbskega pesnika in urednika manjšinske revije »Kulturwehr« g. Jana Skale. Klancan pred breslavsko sodišče radi kritike neke brošure nemško nacionalnega profesorja, se je hotel zagovarjati v svojem materinem jeziku, kakor mu to dovoljuje člen 113. nemške ustave. Toda sodnik mu je to odločno zabranil in ko se je radi tega pritožil na višjo instanco, mu je ta pritožbo gladko zavrnila; zagovarjati se je moral v nemščini.

Ta slučaj pa ni osamljen v zgodovini narodnih manjšin Nemčije. Tako so n. pr. lužičko srbskega delegata J. A. Barta obsodili na tri leta trdnjavskega zapora, ker je na mirovni konferenci zahteval ujedinjenje lužičkih Srbov in ustvaritev samostojne lužičke države v okviru nemške republike. Obsodbo se motivirali s tem, da se je s svojimi zahtevami pregrešil zoper nemško državno edinstvo. Otroci manjšinskega naroda v šoli ne smeje izgovoriti v svojem materinem jeziku. Ako se pregreše zoper to prepoved, morajo, kakor to sama »Frankfurter Zeitung« priznava, 50 krat napisati »Ich solle deutsch sprechen«. V nekem nemškem mešanem otroškem vrtcu v Draždanih pa se zahteva za vsako izgovorjeno nemško besedo denarna kazen petih pfenigov.

Da se narodne manjšine v Nemčiji lažje upirajo sličnim germanizatorskim metodam so leta 1924. osnovali »Verband nationaler Minderheiten Deutschlands«. Iniciativa za ustanovitev te manjšinske zveze je izšla od poljske manjšine in sicer že leta 1922., ob priliki neke finske debate v berlinskem rajsh-tagu, vendar pa je bila radi raznih težkoč ustanovljena šele ob priliki prvega ženevskega kongresa, ko so vse manjšine Nemčije, razen Frizov, prvič enotno nastopile. V zvezi je danes organiziranih pet narodnih manjšin, in sicer: Poljaki, Lužički Srbi, Frizi, Finci in Danci; torej zastopniki treh različnih ras: slovanske, germanske in ugrofinske. Na čelu zveze so grof Sierakowski, poljski poslanec v nemškem parlamentu in znana manjšinska politika dr. Kaczmarek ter Jan Skala.

Omenjeni g. Jan Skala, ki živi v Berlinu in ureja zvezino glasilo »Kulturwehr«, bo priredil meseca aprila turnejo po Jugoslaviji, kjer bo v raznih mestih prirejal predavanja o Lužičkih Srbih in manjšinskem problemu. V Ljubljano prispe 5. aprila z večernim vlakom preko Monakovega in Jesenic. 6. aprila ob 18. uri bo predaval v veliki dvorani hotela Union. Da se odličnega gosta čim bolj sprejme, je bil pred dnevi osnovan poseben pripravljalni odbor iz zastopnikov ljubljanskih narodnoobrambnih društev.

Poravnajte naročnino!